

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศและบุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว

นายจักรพันธ์ สอนสุภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-051-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016620

110311592

LEGAL PROBLEMS ON SEX TRANSFORMATION
AND THE POSTOPERATIVE TRANSSEXUALS

Mr. Jackrapan Sonsuparp

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-051-5

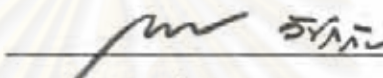
หัวข้องานวิจัย
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

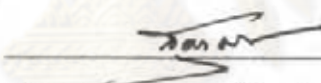
ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศและบุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว
นายจักรพันธ์ สอนสุภาพ
นิติศาสตร์
ศาสตราจารย์นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์
รองศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช

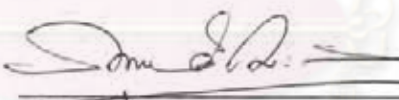

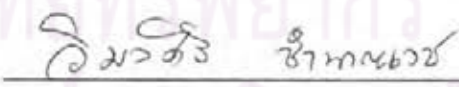
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยกับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

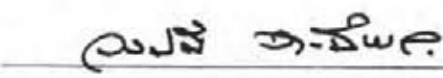

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชรรัมย์)

ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุณานต์ เกิดสมเกียรติ)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วิมลศิริ ชำนาญเวช)

กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์วรנית์ คงมีผล)

จักรพันธ์ สอนสุภาพ : ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศและบุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว (LEGAL PROBLEMS ON SEX TRANSFORMATION AND THE POSTOPERATIVE TRANSEXUALS) อ.ที่ปรึกษา : ศ.บ.พ.วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, รศ.วิมลศิริ ชำนาญเวช : 267 หน้า. ISBN 974-577-051-5.

ปัญหาเรื่องการผ่าตัดแปลงเพศเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควรในประเทศไทย โดยเฉพาะปัญหาในทางกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่การผ่าตัดแปลงเพศได้ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายขึ้นอย่างมากมาย และล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาสำคัญที่นักกฎหมายควรให้ความสนใจและนำมาพิจารณาทั้งสิ้น

การผ่าตัดแปลงเพศก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายโดยตรง นับตั้งแต่ปัญหาว่าบุคคลควรจะมีสิทธิเสรีภาพที่จะเลือกถือเพศหนึ่งเพศใดตามใจสมัครหรือไม่ ความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดแปลงเพศมีเพียงใด หรือไม่ และในที่สุด เพศตามกฎหมาย (Legal sex) ของบุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วจะเป็นเช่นใด

การเลือกถือเพศหนึ่งเพศใดอาจถือได้ว่าเป็นสิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกายของบุคคลในอันที่จะกระทำได้ และอาจถือได้ว่าการนั้นเป็นสิทธิมนุษยชนและสิทธิส่วนตัวได้อีกด้วย และนอกจากนี้แพทย์ผู้ทำการผ่าตัดแปลงเพศก็ไม่ควรมีความรับผิดชอบทางอาญา เนื่องจากการกระทำเช่นนั้นเป็นการบำบัดรักษาโรคลงเพศ (Transsexualism) ของบุคคลลงเพศ (Transsexuals) ตามกฎหมาย จึงทำให้การกระทำของแพทย์นั้น ไม่เป็นการทำร้ายโดยกฎหมาย แพทย์ย่อมมีอำนาจกระทำได้ ส่วนปัญหาในเรื่องเพศตามกฎหมายของบุคคลลงเพศที่ได้ผ่าตัดแปลงเพศแล้วนั้น บุคคลดังกล่าวจะมีเพศตามกฎหมายเป็นเพศใหม่ตามที่ตนต้องการหรือไม่ จำเป็นต้องพิจารณาจากทฤษฎีทางการแพทย์และทฤษฎีทางนิติปรัชญาควบคู่กันไป

วิทยานิพนธ์นี้ นอกจากจะเป็นการวิจัยในลักษณะการวิจัยเอกสารแล้ว ยังได้มีการหาข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของนักกฎหมาย แพทย์ และบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศนี้ไว้ด้วย โดยได้มุ่งศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศดังกล่าว ตลอดจนหาแนวทางการแก้ไข้ปัญหาเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศ โดยเสนอแนะให้มีการออกกฎหมายเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์ในการทำการผ่าตัดแปลงเพศและมีวิธีการทางกฎหมายเพื่อรับรองให้ผู้ที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วมีสถานภาพตามเพศใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทยและคนไทยให้มากที่สุดและให้กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนในสังคมให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชานิติศาสตร์
สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

JACKRAPAN SONSUPARP : LEGAL PROBLEMS ON SEX TRANSFORMATION AND THE POSTOPERATIVE TRANSSEXUALS. THESIS ADVISOR : PROF.VITHOON EUNGPRABHANTH, M.D., ASSOC. PROF.WIMOLSIRI JAMNARNWEJ : 267 pp. ISBN 974-577-051-5.

In Thailand, problems relating to sex transformation have not yet been recognized, though sex transformation has created numerous legal problems, which should have been taken into consideration by jurists.

Legal problems have arisen directly from sex transformation including whether a person be entitled to choose his/her own sex, whether a doctor who performs a sex transformation operation be charged with a criminal offence, and what the legal sex of the postoperative transsexual is.

The choice of sex should be considered as a fundamental freedom, a basic human right and a right of privacy. Moreover, the doctor who performs the operation should be free from criminal liability for his act, because such operation is the real medical therapeutic measurement for transsexualism and would not, according to the laws, constitute an assault. As for the postoperative transsexual's legal sex, current concepts in medicine and jurisprudence needed to be taken into account to consider whether or not it will be legally acceptable for the transsexual to have the newly acquired legal sex.

This thesis emphasizes the study of the legal problems arising from sex transformation as well as solutions to such problems, and the study of this thesis is based not only on the documentary research but also on the statistical survey of opinion among lawyers, doctors and laymen about sex transformation as well. It proposes a new law exempting a doctor performing such operation from criminal liability, at the same time legalizing the postoperative transsexuals' new sex. In this way, Thailand will have a law which is up to date and appropriate for the contemporary social situation. At the same time, this new law would not be contrary to public opinion and good morals of the people of Thailand.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อผู้พิมพ์ ศิริพร นามจิตร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิมลศิริ จันท

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาช่วย วิมลศิริ จันท

วิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศ และบุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว" นี้ ได้สำเร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อวงการนิติศาสตร์อยู่่างก็ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากบรรดาอาจารย์ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยเหลือผู้เขียนมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศ.น.พ. วิทยุ อึ้งประพันธ์ ผู้อำนวยการโครงการวิจัยกฎหมายการแพทย์ สาธารณสุข และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรศ. วัฒนศิริ ชำนาญเวช อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมที่ได้ให้ความเอาใจใส่ และให้คำแนะนำตลอดจนเสนอแนวความคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ตลอดมา รวมทั้งได้กรุณาสละเวลาตรวจวิทยานิพนธ์และแก้ไขมาตั้งแต่ต้นจนแล้วเสร็จ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ศ.ดร. วิทยุ เครื่องาม อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ และศ.น.พ. วรนิติ คงมีผล แห่งภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และบุคคลที่ผู้เขียนขอรำลึกในพระคุณอย่างที่สุดอีกท่านหนึ่งคือ ผศ. สุณนิต เกิดสมเกียรติ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ และประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ และกรุณาให้กำลังใจแก่ผู้เขียนและให้คำปรึกษาแนะนำเสมือนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนอีกท่านหนึ่ง

ขอขอบพระคุณบิดามารดาของผู้เขียน ที่ได้กรุณาช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้เขียนมาตลอด ขอขอบพระคุณ น.พ. รัฐ สอนสุภาพ พี่ชายของผู้เขียนที่ได้ให้ความกระจ่างในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แก่ผู้เขียน ขอขอบคุณ คุณวิรุฬห์ แยมละม้าย แห่งสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณคุณอัครวิชัย ฉายสุวรรณ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือในการจัดเตรียมแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามอย่างเอาใจใส่

ผู้ที่ผู้เขียนจะลืมเสียมิได้ในทันทีคือ บุคคลหลงเพศทุกท่านที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เขียนได้ไปสัมภาษณ์ และหาข้อมูลในการเขียนวิทยานิพนธ์และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน โดยเฉพาะนักแสดงในคณะกึ่งพานิชย์ และอัลคาซาคามาเวต์ ที่เมืองนัทยา ซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณบุคคลทั้งที่ได้กล่าวนามมาข้างต้น และไม่ได้กล่าวนามซึ่งมีส่วนโดยตรง และโดยอ้อมแห่งผลสำเร็จแห่งวิทยานิพนธ์นี้ทุกท่าน

สํารณ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ต

บทที่

บทนำ.....	1
1. บททั่วไป.....	7
1. ข้อความเบื้องต้น.....	7
1.1 ความหมายของคำว่า "เพศ" (sex).....	7
1.1.1 ความหมายตามหลักภาษาไทย.....	7
1.1.2 ความหมายทางกฎหมาย.....	7
1.1.3 ความหมายทางวิทยาศาสตร์การแพทย์.....	8
1.2 เพศกำเนิด.....	9
1.3 ความผิดปกติของโครโมโซมเพศ (Abnormal sex chromosome) และการกำเนิดเพศที่ผิดปกติ.....	10
1.4 ความผิดปกติทางเพศที่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศ.....	14
1.4.1 ลักษณะทั่วไปของโรคหลงเพศ (Transsexualism).....	14
1.4.2 อาการของโรคหลงเพศ.....	16
1.4.3 สาเหตุของโรคหลงเพศ.....	18
1.4.4 การรักษาโรคหลงเพศ.....	19
1.5 สิทธิและเสรีภาพในการเลือกเพศ.....	20
1.5.1 บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกถือเพศใด เพศหนึ่งตามใจสมัครหรือไม่.....	20
1.5.2 การเลือกเพศกับสิทธิมนุษยชน.....	32

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

1.5.3 การผ่าตัดแปลงเพศกับสิทธิส่วนตัว.....	36
2. ประวัติของการผ่าตัดแปลงเพศ.....	38
3. ความหมายและวิธีการของการผ่าตัดแปลงเพศ.....	41
3.1 ความหมายของการผ่าตัดแปลงเพศ.....	41
3.2 วิธีการของการผ่าตัดแปลงเพศ.....	41
3.2.1 การผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิง (male to female).....	41
3.2.2 การผ่าตัดแปลงเพศจากหญิงเป็นชาย (female to male).....	42
4. เหตุที่บุคคลหลงเพศต้องการการผ่าตัดแปลงเพศ.....	43
5. ข้อบ่งชี้ในการขอรับการผ่าตัดแปลงเพศ.....	45
5.1 สิ่งที่ควรพิจารณาโดยทั่วไป.....	45
5.2 ข้อควรพิจารณาในการผ่าตัดแปลงเพศ.....	46
6. ข้อเปรียบเทียบ (ความแตกต่าง) ระหว่างการผ่าตัดแปลงเพศ และการผ่าตัดกำหนดเพศในกะเทย.....	47
6.1 ความแตกต่างทางการแพทย์.....	48
6.2 ความแตกต่างทางกฎหมาย.....	50
7. ข้อคัดค้านและข้อสนับสนุนในการผ่าตัดแปลงเพศ.....	54
7.1 ข้อคัดค้าน.....	54
7.2 ข้อสนับสนุน.....	56
2. สถานการณ์ของกฎหมายไทย ในปัจจุบันเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศ.....	57
1. ความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดแปลงเพศ.....	57
1.1 ความหมายของการประกอบวิชาชีพเวชกรรม.....	58
1.2 การผ่าตัดแปลงเพศเป็นการ "ทำร้าย" ตามกฎหมายหรือไม่.....	61
1.2.1 ความหมายของการทำร้าย.....	61

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

1.2.2	ข้อพิจารณาในปัญหาเรื่องการผ่าตัดแปลงเพศ จะเป็นการทำร้ายตามความหมายของกฎหมาย หรือไม่.....	63
1.3	การนำหลักเรื่องความยินยอมไม่ทำให้เป็นความผิดมาใช้ กับการกระทำต่อร่างกายมนุษย์ในการประกอบวิชาชีพ เวชกรรมของแพทย์.....	64
1.3.1	หลักเกณฑ์เรื่องความยินยอมของผู้เสียหายใน คดีอาญา.....	65
1.3.2	การนำหลักความยินยอมไม่ทำให้เป็นความผิด มาใช้ในการวินิจฉัยความรับผิดทางอาญา ของแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดแปลงเพศ อาจทำให้ แพทย์ต้องรับผิดทางอาญาได้ แม้ว่าแพทย์จะทำ การผ่าตัดแปลงเพศภายในขอบเขตของการ ประกอบวิชาชีพเวชกรรม.....	66
1.4	แนวทางที่เหมาะสมในการวินิจฉัยปัญหาความรับผิด ทางอาญาของแพทย์ในการกระทำต่อร่างกายผู้ป่วยใน ขอบเขตของการประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยเฉพาะ การผ่าตัดแปลงเพศ.....	69
2.	สิทธิและเสรีภาพในการเลือกเพศตามกฎหมายในประเทศไทย.....	78
3.	บุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วกับปัญหาทางกฎหมาย.....	79
	(ก) กฎหมายอาญาในเรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศ.....	79
	(ข) กฎหมายเกี่ยวกับการรับราชการทหาร.....	85
	(ค) กฎหมายแรงงาน.....	85
	(ง) กฎหมายเกี่ยวกับการเป็นผู้ฉันทาภาษาสมทบในศาลคดีเด็ก และเยาวชน.....	86
	(จ) กฎหมายเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม.....	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
(จ) กฎหมายเกี่ยวกับครอบครัว.....	86
4. การยอมรับสถานะของบุคคลที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศแล้วตามกฎหมาย ต่างประเทศในประเทศไทย.....	88
3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์ในการ ทำการผ่าตัดแปลงเพศตามกฎหมายต่างประเทศและความรับผิดชอบทาง อาญาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลงเพศตามกฎหมายต่างประเทศ.....	96
1. ความรับผิดชอบทางอาญาของแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดแปลงเพศตาม กฎหมายต่างประเทศ.....	96
1.1 สหราชอาณาจักร.....	96
1.1.1 อังกฤษ.....	96
1.1.2 สก็อตแลนด์.....	97
1.2 สหรัฐอเมริกา.....	98
1.3 แคนาดา.....	100
1.4 อาเจนตินา.....	101
1.5 เบลเยียม.....	104
1.6 เดนมาร์ก.....	105
1.7 เยอรมันตะวันตก.....	106
1.8 สวีเดน.....	107
1.9 เนเธอร์แลนด์.....	108
1.10 สวิสเซอร์แลนด์.....	109
1.11 นอร์เวย์.....	109
1.12 ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน โปรตุเกศ.....	110
1.13 ออสเตรเลีย กรีซ ไอร์แลนด์ ลุกเซมเบิร์ก มอลต้า.....	110
2. ความรับผิดชอบทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลงเพศตามกฎหมาย ต่างประเทศ.....	110
2.1 ความผิดฐานแต่งกายข้ามเพศ (Cross-dressing).....	111

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 ความผิดฐานกระทำชำเราทางทวารหนัก (Sodomy).....	115
2.3 ความผิดฐานเสนอบริการทางเพศต่อสาธารณชน.....	118
4. ทฤษฎีทางการแพทย์และทางนิติศาสตร์ ในการพิจารณาเพศของบุคคล หลงเพศที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว.....	119
1. ทฤษฎีทางการแพทย์ในการวินิจฉัยเพศของบุคคลหลงเพศที่ได้ ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว.....	119
(1) ทฤษฎีของ Dr. Randall และ Dr. Dewhurst.....	120
(ก) ผู้หญิงที่อยู่ในเรื่องเสรีภาพและเสรีนิยม.....	123
(ข) ผู้ที่มีความเข้มงวดและยึดมั่นในศีลธรรมขั้นสูง.....	123
(2) ทฤษฎีของ Dr. Armstrong และ Professor Roth.....	124
2. ทฤษฎีทางนิติศาสตร์ในการวินิจฉัยเพศของบุคคลหลงเพศที่ได้ ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว.....	125
3. วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 157/2524	144
4. บุคคลที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วกับการยอมรับทางกฎหมาย.....	149
4.1 ประเทศไทย.....	149
4.2 กฎหมายต่างประเทศ.....	154
4.2.1 สหราชอาณาจักร.....	154
4.2.1.1 อังกฤษ.....	154
4.2.1.2 สก็อตแลนด์.....	155
4.2.2 สหรัฐอเมริกา.....	155
4.2.3 แคนาดา.....	156
4.2.4 อาเจนติน่า.....	156
4.2.5 เบลเยียม.....	157
4.2.6 สวีเดน.....	159
4.2.7 เยอรมันตะวันตก.....	159
4.2.8 เนเธอร์แลนด์.....	161

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.9 อิตาลี.....	162
4.2.10 นอร์เวย์ สวีตเซอร์แลนด์.....	162
4.2.11 ไอร์แลนด์ ฝรั่งเศส สเปน โปรตุเกส.....	163
4.2.11 แอฟริกาใต้.....	163
5. ขบวนการทางกฎหมายในการยอมรับเพศของบุคคลสองเพศที่ ได้ผ่าตัดแปลงเพศแล้ว.....	163
5.1 ประเทศไทย.....	164
5.2 กฎหมายต่างประเทศ.....	168
5.2.1 การเปลี่ยนชื่อตัว (Forename).....	168
5.2.1.1 อังกฤษ ไอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ สวีเดน.....	168
5.2.1.2 เยอรมันตะวันตก.....	168
5.2.1.3 ออสเตรเลีย ลักเซมเบิร์ก โปรตุเกส สเปน.....	169
5.2.1.4 สวิตเซอร์แลนด์.....	169
5.2.1.5 ฝรั่งเศส.....	169
5.2.1.6 เบลเยียม.....	169
5.2.1.7 สหรัฐอเมริกา.....	170
5.2.2 การเปลี่ยนสูติบัตร (Birth Records).....	171
5.2.2.1 ประเทศที่ไม่อนุญาตให้มี การเปลี่ยนเพศในสูติบัตร.....	171
5.2.2.1.1 สหราชอาณาจักร....	171
(1) อังกฤษ.....	171
(2) สกอตแลนด์... ..	171
5.2.2.1.2 แคนาดา.....	171
5.2.2.1.3 อาเจนตินา.....	172

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2.2.1.4 เนเธอร์แลนด์.....	173
5.2.2.1.5 ไอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส อิตาลี สเปน โปรตุเกส.....	173
5.2.2.2 ประเทศที่อนุญาตให้มีการเปลี่ยนเพศในสูติบัตร...	173
5.2.2.2.1 ประเทศที่มีกฎหมายอนุญาต ให้มีการเปลี่ยนเพศใน สูติบัตรได้.....	173
(1) เยอรมันตะวันตก.....	173
(2) สวีเดน.....	174
(3) สหรัฐอเมริกา.....	174
(ก) มลรัฐอิลลินอยส์....	174
(ข) มลรัฐลุยเซียน่า....	175
(ค) มลรัฐอาร์โซน่า....	178
(ง) มลรัฐคอนเนกติกัต..	180
(จ) มลรัฐมิเนสโซต้า..	181
5.2.2.2.2 ประเทศที่อนุญาตให้มีการ เปลี่ยนเพศในสูติบัตรได้ แม้ไม่มีกฎหมายอนุญาตเป็น ลายลักษณ์อักษร.....	183
(1) สหรัฐอเมริกา.....	183
(2) นอร์เวย์ สวิสเซอร์แลนด์..	183
(3) แอฟริกาใต้.....	184
5.2.3 การเปลี่ยนแปลงเอกสารอื่น ๆ.....	184
5. การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการผ่าตัดแปลงเพศและกฎหมายเพื่อรับรอง ให้ผู้ที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วมีสภาพภาพเป็นเพศใหม่ในประเทศไทย.....	185

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1. ทิศนคติของประชาชนหรือบุคคลทั่วไป จากแบบสอบถาม	
ชุดที่ 1.....	186
1.1 ข้อมูลทั่วไป.....	186
1.2 ทิศนคติที่มีต่อการผ่าตัดแปลงเพศ.....	188
1.3 ทิศนคติที่มีต่อกฎหมายเพื่อรับรองให้ผู้ที่ผ่าตัดแปลงเพศ แล้วมีสถานภาพเป็นเพศใหม่ในประเทศไทย.....	200
2. ทิศนคติของบุคคลแปลงเพศทั้งที่ยังไม่ได้ผ่าตัดแปลงเพศและผ่าตัด แปลงเพศแล้ว และบุคคลที่แน่นอนไว้ว่าจะเป็นบุคคลแปลงเพศหรือ ใกล้ชิดกับบุคคลแปลงเพศ จากแบบสอบถามชุดที่ 2.....	207
2.1 ข้อมูลทั่วไป.....	207
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ผ่าตัดแปลงเพศแล้วและผู้ที่ยังไม่ได้รับ การผ่าตัดแปลงเพศแต่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศในอนาคต รวมทั้งผู้ที่ไม่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศเลย.....	208
2.3 ทิศนคติที่มีต่อกฎหมายเพื่อรับรองให้ผู้ที่ผ่าตัดแปลงเพศ แล้วมีสถานภาพเป็นเพศใหม่ในประเทศไทย.....	210
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	213
1. บทสรุป.....	213
2. ข้อเสนอแนะ.....	223
2.1 ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย.....	223
2.2 ข้อเสนอแนะทางสังคม.....	229
บรรณานุกรม.....	230
ภาคผนวก.....	242
ประวัติผู้เขียน.....	267

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	ผลของคำตอบจากแบบสอบถามชุดที่ 1.....	187
2.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ในกรณีที่บุคคลบุคคลหนึ่ง จะทำการผ่าตัดแปลงเพศ จำแนกตามเพศ.....	189
3.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ในกรณีที่บุคคลบุคคลหนึ่ง จะทำการผ่าตัดแปลงเพศ จำแนกตามอายุ.....	190
4.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ในกรณีที่บุคคลบุคคลหนึ่ง จะทำการผ่าตัดแปลงเพศ จำแนกตามการศึกษา.....	191
5.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ในกรณีที่บุคคลบุคคลหนึ่ง จะทำการผ่าตัดแปลงเพศ จำแนกตามอาชีพ.....	192
6.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ในกรณีที่บุคคลที่ เกย์หรือบุคคลที่อยู่ในครอบครัว เดียวกันจะผ่าตัดแปลง เพศ จำแนกตามเพศ.....	195
7.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ในกรณีที่บุคคลที่ เกย์หรือบุคคลที่อยู่ในครอบครัว เดียวกันจะผ่าตัดแปลง เพศ จำแนกตามอายุ.....	196
8.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ในกรณีที่บุคคลที่ เกย์หรือบุคคลที่อยู่ในครอบครัว เดียวกันจะผ่าตัดแปลง เพศ จำแนกตามการศึกษา.....	197
9.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ในกรณีที่บุคคลที่ เกย์หรือบุคคลที่อยู่ในครอบครัว เดียวกันจะผ่าตัดแปลง เพศ จำแนกตามอาชีพ.....	198
10.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ให้มีกฎหมายเพื่อรับรอง ให้ผู้ที่ผ่าตัดแปลง เพศ แล้วมีสภาพเป็นเพศใหม่ในประเทศไทย จำแนกตามเพศ.....	200
11.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ให้มีกฎหมายเพื่อรับรอง ให้ผู้ที่ผ่าตัดแปลง เพศ แล้วมีสภาพเป็นเพศใหม่ในประเทศไทย จำแนกตามอายุ.....	201
12.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ให้มีกฎหมายเพื่อรับรอง ให้ผู้ที่ผ่าตัดแปลง เพศ แล้วมีสภาพเป็นเพศใหม่ในประเทศไทย จำแนกตามการศึกษา.....	202
13.	การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ให้มีกฎหมายเพื่อรับรอง ให้ผู้ที่ผ่าตัดแปลง เพศ แล้วมีสภาพเป็นเพศใหม่ในประเทศไทย จำแนกตามอาชีพ.....	203